

Становище относно кандидатурата

на гл. ас. д-р Богдана Паскалева

за заемане на академичната длъжност „Доцент“

в професионално направление 2.1. Филология

от доц. д.н. Морис Фадел, Нов български университет

Хабилитационният труд на гл. ас. д-р Богдана Паскалева „Обличане на голотата: трансформации на образа в сюжета за Нарцис и Ехо“ се насочва към проблема за отношението между словото и образа не директно, като конструира теоретични схеми, чрез което да бъде разбирано това отношение, а чрез интерпретацията на текстове, които се занимават с него. Този подход ми се струва по-оправдан от прякото теоретизиране. Твърденията, които произвеждаме за нещата, не изхождат от съзерцанието на самите тези неща, а са пречупени през наслоени предишни твърдения – обстоятелство, което неизбежно ситуира изказванията ни в определен контекст и проблематизира претенцията им за универсалност. Добре е да имаме съзнание за това пречупване, както прави работата на Б. Паскалева.

Работата е изградена по интригуващ начин. Тя започва с тълкуване на епизода за Нарцис и Ехо в Овидиевите „Метаморфози“, след това тълкуването започва да се обогатява и разширява, като се досегва до неочаквани контексти и различни исторически епохи, ала мотиваът за Нарцис и Ехо не отива на заден план. Той постоянно се откроява, като неговата

интерпретация придобива нови смисли. Това обновяващо се присъствие на историята за Нарцис и Ехо подкопава линеарното, телеологично четене на текста.

„Пътешествието“, което предприема дисертацията през философски, изкуствоведски и литературоведски пространства, би било невъзможно без впечатляващата ерудиция на д-р Богдана Паскалева. В работата редом с малкоизвестни философско-исторически и литературнотеоретични сюжети присъства задълбоченото познаване на съвременните литературоведски и изкуствоведски дебати. Монографията демонстрира равнопоставено отношение спрямо чуждестранните и българските приноси към проблема за езика и образа.

Началната точка – историята за Нарцис и Ехо в „Метаморфози“ – предполага привилегироване на текста и смисъла, т.е., на езика, пред образа. Ала изследването прави друго – то се насочва към тематиката на образа и чрез нея стига до въпроса за езика и литературата. Монографията е изградена точно така – първа част се занимава с образа, докато във втората част се обсъжда езика.

Ала това разбиране за работата е повърхностно. Ако човек се вгледа в понятията, с които се говори в монографията за образа – „ръб“, „воал“, „кожа“, „дреха“ - ще е станало ясно, че Б. Паскалева търси една автономизираща, макар и по минималистичен, почти незабележим начин (ние трудно виждаме ръбовете, не обръщаме внимание, че кожата е вид облекло на тялото), представа за образа, която влиза в конфликт с идеята, че той е събитие на съзнанието, че никога не е „външен“. Във втората част независимостта на образа се оказва преплетена със звуковата материалност на езика, която обикновено пренебрегваме, отдавайки значение на смисъла. Така чрез „ръбовата“ и „воалоподобна“ същност на образа монографията говори и за материята на думите. Образът и езикът са задени от самото начало на работата.

Изследването на Богдана Паскалева е изпълнено с интересни наблюдения върху явления в хуманитарното познание, с откриването на изненадващи връзки между текстове и твърдения, които изглеждат принципно далечни и несъвместими. Особено ценно обаче ми се струва обръщането към Сосюр – автор, който поради своята христоматийност е престанал да бъде източник на прозрения за разбирането на езика, а що се отнася до семиотиката и знака е изместен след дългото му утвърждаване през XX в. от привилегироването на Пърс днес.

Богдана Паскалева прави убедителна стъпка в посока на въвеждането на Сосюр в настоящите дебати чрез реконструирането на неговата предструктуралистка семиотика, с опита да се оспори вкоренилия се възглед за това, че той защитава идеята за знака като двусъставна структура, включваща означаващо и означаемо, и със стремежа за издигане на изследванията му върху анаграмите в част от неговото наследство, която е способна не само да допълва, но и да променя представата за възгледите на този учен.

Убедено препоръчвам на Академичния съвет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ да подкрепи гл. ас. д-р Богдана Паскалева за заемането на академичната длъжност „Доцент“ в научно направление 2.1. Филология. Гласувам „ЗА“.

07. 12. 2022 г.

С уважение: М. Фадел